

ผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู
ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้

RESULT OF COMPETENCY-BASED LEARNING MANAGEMENT TO DEVELOP TEACHER
PROFESSION IN CURRICULUM ADMINISTRATION AND LEARNING MANAGEMENT

สิรินาถ จงกลกลาง¹, วาสนา กীরติจำเริญ², สายสุนีย์ เต็มสินสุข³, และ อิสรา พลนงค์⁴

Sirinath Jongkonklang¹, Wasana Keeratchamroen², Saisunee Termsinsuk³, and Isara Phonnon⁴

^{1,2,3,4} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

^{1,2,3,4} Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

e-mail : sirinat.j@nrru.ac.th

Received: March 4, 2025 Reviewed: May 13, 2025 Revised: May 15, 2025 Accepted: May 16, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ชั้นปีที่ 2 จำนวน 3 หมู่ รวม 92 คน ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและแบบวัดสมรรถนะวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมี 3 รูปแบบ คือ การสอดแทรกสมรรถนะสำคัญ การใช้สมรรถนะเป็นฐาน และการบูรณาการผสานหลายสมรรถนะ โดยในภาพรวม พบว่า ผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้ง 3 รูปแบบ ช่วยพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อจำแนกตามรูปแบบที่ใช้ พบว่า รูปแบบการสอดแทรกสมรรถนะสำคัญ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรูปแบบการใช้สมรรถนะเป็นฐานและการบูรณาการผสานหลายสมรรถนะ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการสมรรถนะหลายด้านเพื่อให้นักศึกษาสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในบริบทการศึกษาสมัยใหม่

คำสำคัญ: วิชาชีพครู, ผลลัพธ์การเรียนรู้, มาตรฐานวิชาชีพครู

Abstract

This research aimed to synthesize competency-based learning management models and compare their learning outcomes among Bachelor of Education students. The sample consisted of

92 second-year students from three classes in the Faculty of Education at Nakhon Ratchasima Rajabhat University during the First Semester, Academic Year 2021. Research instruments included competency-based learning management unit plans and teacher professional competency assessment forms. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The results revealed three competency-based learning management models: essential competency intervention, competency-based approach, and multiple competencies integration. Overall, all three models effectively enhanced teacher professional competencies. When classified by model, the essential competency intervention approach yielded post-test scores higher than the 70 percent criterion without statistical significance at .05. In contrast, the competency-based approach and multiple competencies integration models did not achieve scores significantly higher than the criterion at the .05 level. Learning activities should be designed to integrate multiple competencies to equip students to adapt to changes in modern educational contexts.

Keywords: Teacher professional competencies, Learning outcomes, Teacher Professional Standards

บทนำ

การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ มีพัฒนาการที่น่าสนใจ เริ่มจากหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่เน้นการเรียนรู้จากการลงมือทำ (Learning by Doing) ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหา โดยจัดกลุ่มรายวิชาแบบสหวิชาและกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลาง โดยเมื่อพบว่าหลักสูตรที่กำหนดมาจากส่วนกลางไม่ตอบสนองความต้องการของแต่ละภูมิภาค และจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี จึงปรับแนวคิดในการจัดการศึกษา หลักสูตรระดับชาติ มาเป็นจัดการศึกษาตามมาตรฐาน เพื่อสร้างความเท่าเทียมกันในด้านคุณภาพการศึกษา ซึ่งปัจจุบันนี้แนวคิดการจัดการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง โดยเน้นการพัฒนาความสามารถที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคลและช่วงวัย การศึกษาฐานสมรรถนะจึงมีเป้าหมายสำคัญ คือ เตรียมผู้เรียนให้มีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ แข่งขันได้ และสามารถปรับตัวรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างเท่าทัน (วิจารณ์ พานิช, 2555)

หากมองย้อนกลับไปที่ระบบการฝึกหัดครู ในช่วงปี 2520 เริ่มต้นตัวกับการพัฒนาทักษะการสอน โดยเฉพาะการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค ซึ่งมุ่งแยกย่อยทักษะการสอนเพื่อให้ครูสอนเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะในประเทศไทยเริ่มปรากฏชัดในการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพที่มุ่งเน้นสมรรถนะและการมีงานทำ ต่อมาในปี 2560 เริ่มขยายแนวคิดสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันว่า

"สมรรถนะ" เป็นขีดความสามารถที่ครอบคลุม 3 มิติ ได้แก่ ความรู้ (Knowledge Competency) ทักษะปฏิบัติงาน (Functional Competency) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Soft Skills) ส่งผลให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและจากกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อการศึกษามากขึ้นเรื่อยๆ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้รูปแบบการเรียนรู้เปลี่ยนไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น "ครู" จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อปฏิบัติงานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความคาดหวังขององค์กรและโรงเรียน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2563; สุกัญญา รัตมัยธรรมโชติ, 2549) ดังนั้น ครูไทยในอนาคตจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อสามารถปฏิบัติงานหรือกิจกรรมทางวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความคาดหวังขององค์กรและสถานศึกษา นั่นคือ สมรรถนะทางวิชาชีพครู

สมรรถนะวิชาชีพครูในสังคมยุคใหม่ประกอบด้วยสองส่วนหลัก ได้แก่ สมรรถนะหลัก (Core competency) และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) โดยที่สมรรถนะหลัก 5 ประการ ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม และจริยธรรมวิชาชีพครู สำหรับสมรรถนะประจำสายงานมี 6 ประการ ประกอบด้วย การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารชั้นเรียน การวิจัย ภาวะผู้นำ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) การจัดการศึกษาที่ผ่านมาประสบปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา สะท้อนได้จากผล การทดสอบระดับชาติและนานาชาติที่ต่ำ นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ซึ่งมีสาเหตุจากหลักสูตรที่ขาดความยืดหยุ่นและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) แนวทางการแก้ปัญหา คือ การปฏิรูปหลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดประเมินผลอย่างเร่งด่วน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะจำเป็นในการดำรงชีวิตและปฏิบัติงานท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง

สภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยสะท้อนให้เห็นว่า "ครู" เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนความสำเร็จของผู้เรียน จากการวิเคราะห์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) ซึ่งเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ พบว่ายังมีอุปสรรคด้านการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน คณะผู้วิจัยในฐานะ ผู้สอนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นวิชาชีพครูบังคับที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน ยังขาดรูปแบบการนำไปสู่ปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมเนื่องจากคณะครุศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตและพัฒนาครูประจำการ โดยเฉพาะการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ซึ่งเป็นแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรที่หน่วยงานระดับกระทรวงกำลังขับเคลื่อน ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายเพื่อสังเคราะห์สมรรถนะประจำสายงานที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องและบริบทท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การพัฒนาและออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดสมรรถนะของ McClelland แห่งมหาวิทยาลัย Harvard ที่เน้นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะประจำสายงานและสมรรถนะวิชาชีพครู โดยมุ่งศึกษาสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรและการ

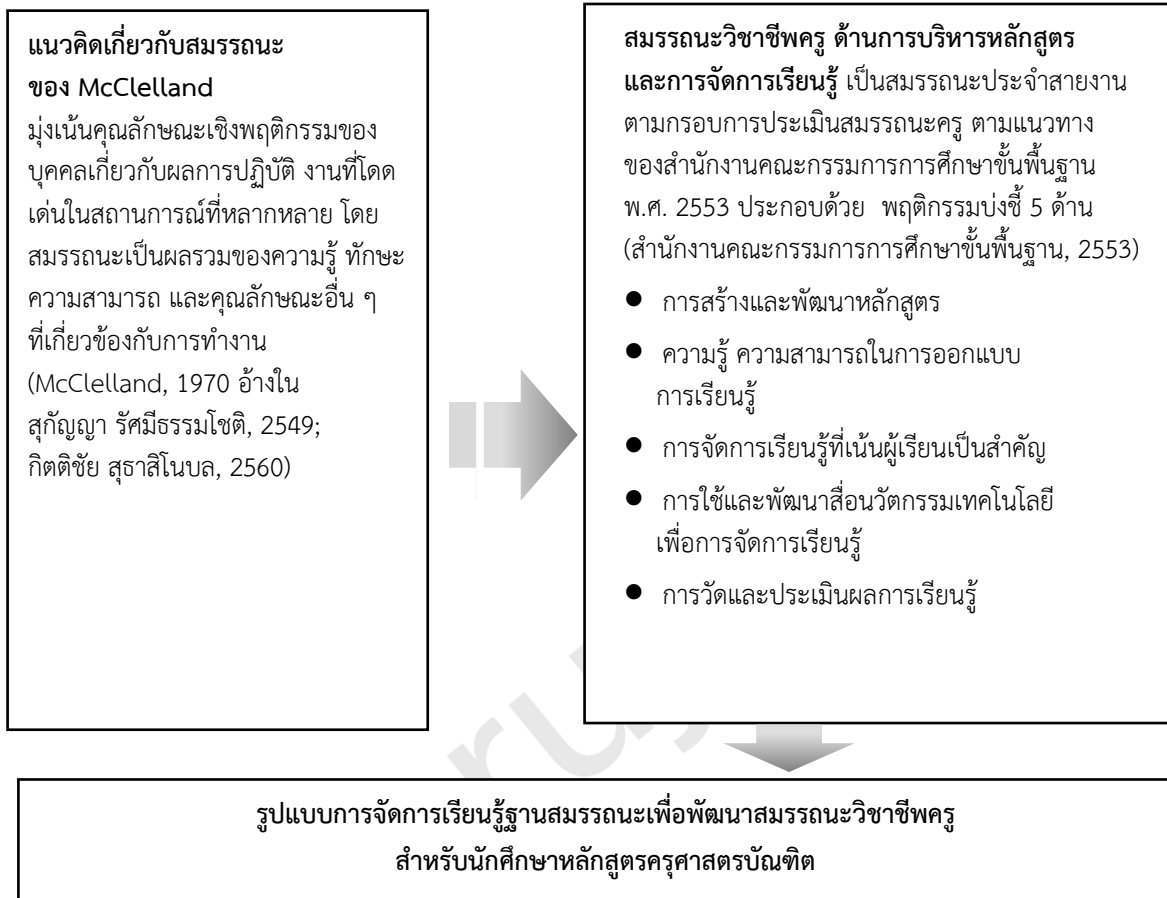
จัดการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้สื่อเทคโนโลยี และการประเมินผลตามสภาพจริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูใน 5 ด้านหลัก ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ซึ่งประกอบด้วย 3 แนวทางสำคัญ คือ 1) การใช้รูปแบบการเรียนรู้สู่การพัฒนาสมรรถนะที่เน้นการวิเคราะห์เชื่อมโยงรูปแบบการเรียนรู้กับสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา 2) การใช้สมรรถนะเป็นฐานผสานตัวชี้วัดที่มุ่งออกแบบการสอนโดยใช้สมรรถนะเป็นตัวตั้งและบูรณาการตัวชี้วัดที่สอดคล้อง และ 3) การบูรณาการผสานหลายสมรรถนะที่เน้นการออกแบบการสอนแบบบูรณาการโดยเชื่อมโยงหลายสมรรถนะและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้นำผลจากโครงการย่อยที่ 1 ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรการศึกษา (n=393) กับนักศึกษาครุศาสตรบัณฑิต (n=242) ผลพบว่าทั้งสองกลุ่มมีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13) โดยด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ครู=4.21, นักศึกษา=4.24) คณะผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลนี้ออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแต่ละแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู และนำองค์ความรู้ไปพัฒนาครูประจำการให้สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สิรินาถ จงกลกลาง และคณะ, 2564) คณะผู้วิจัยจึงใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแต่ละแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู และนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาครูประจำการให้สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3 รูปแบบ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3 รูปแบบ หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 383 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) (สมบุรณ์ ตันยะ, 2556) เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ จำนวน 92 คน จาก 3 สาขาวิชา ได้แก่ ฟิสิกส์ สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ทั่วไป
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3 หน่วย ได้แก่
1) แผนหน่วยการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ครูนักเรียนผู้สนับสนุนนวัตกรรม หน่วยที่ 2 ครูกับการสร้างคนเป็นพลเมืองดี และหน่วยที่ 3 ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยมีการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่าแผนหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้ง 3 หน่วยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.83-4.90) และ 2) แบบวัดสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตที่ผ่านการเรียนรายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้มาแล้ว จำนวน 30 คน พบว่ามีค่าความยากง่าย (p) 0.20-0.63 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.25-0.50 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ KR-20 เท่ากับ 0.81 (ยฺทธ ไกยวรรณ, 2550)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แผนแบบวิจัยเชิงทดลองที่มีการวัดผลหลังทดลองอย่างเดียว (Posttest only experimental design) ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3 หน่วย เป็นเวลา 14 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่เทียบกับเกณฑ์ (t-test for one sample) ที่ร้อยละ 70

ผลการวิจัย

1. ผลการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ รายวิชาวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3 หน่วย แต่ละหน่วยมีองค์ประกอบ ได้แก่ ชื่อหน่วย เวลาเรียน คำอธิบายรายหน่วย สมรรถนะหลัก/สมรรถนะรอง วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ภาระงาน/ชิ้นงาน เกณฑ์การประเมิน สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ (การเตรียมตัวก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน) สื่อและแหล่งเรียนรู้ โดยแบ่งตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ชื่อหน่วย และจุดเน้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ	ชื่อหน่วย / เวลา (ชม.)	แนวทางการจัดการเรียนรู้
การสอดแทรกสมรรถนะสำคัญ	ครูนักเรียนรู้สื่อนักนวัตกร (20 ชม.)	มุ่งพัฒนาครูนักเรียนรู้สื่อนักนวัตกร มุ่งให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ แสวงหาความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสาคิการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน
การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน	ครูกับการสร้างคนเป็นพลเมืองดี (20 ชม.)	มุ่งเน้นให้ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี
การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการผสานหลายสมรรถนะ	ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง (16 ชม.)	มุ่งพัฒนาครูเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เน้นบทบาทครูในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

ตัวอย่าง หน่วยการเรียนรู้

องค์ประกอบ	รายละเอียด
ชื่อหน่วย เวลาเรียน	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ครูกับการสร้างคนเป็นพลเมืองดี สัปดาห์ที่ 6-10 (Teachers and Developing Good Citizens)
คำอธิบายรายหน่วย	ครูกับการสร้างพลเมืองดี เป็นครูที่ออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ด้วยการมีส่วนร่วมและการลงมือทำอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นครูที่ใช้ทักษะการสอนจุลภาค ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการสร้างโอกาสในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนบนพื้นฐานความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จ
สมรรถนะหลัก	1. มีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครู 2. มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครู 3. มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้
สมรรถนะรอง	1. บูรณาการความรู้ เนื้อหาวิชา หลักสูตร ศาสตร์การสอน และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 2. ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล 3. พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลง 4. วางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญา รู้คิดและมีความเป็นนวัตกร 5. จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนโดยตระหนักถึงสุขภาพของผู้เรียน
วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	1. วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมิน สถานการณ์การจัดการเรียนรู้ ที่กำหนดเพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการนวัตกรรมการสอนกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ 2. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างคนเป็นพลเมืองดีได้อย่างสร้างสรรค์ 3. สาธิตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างคนเป็นพลเมืองดี 4. สรุปและสะท้อนคิดไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองในการเป็นครูที่ดี
ภาระงาน/ชิ้นงาน (25 คะแนน)	1. ใบกิจกรรม 2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการเป็นพลเมืองดี 2. ใบกิจกรรม 2.2 การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสร้างพลเมืองดีได้อย่างไร 3. ใบงานที่ 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างคนเป็นพลเมืองดี (10 คะแนน) 4. ใบงานที่ 2.2 การสาธิตการจัดการเรียนรู้ตามแผน (15 คะแนน)
การวัดและประเมินผล	การสังเกตและใช้เกณฑ์การประเมินภาพรวม (Holistic Scoring Rubric)
สาระการเรียนรู้	1. นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ 2. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี

องค์ประกอบ	รายละเอียด
	4. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 5. การบริหารจัดการชั้นเรียน การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน 6. ทักษะการสอนจุลภาค 7. การเขียนแผนกิจกรรมและการสาธิตการสอน
กิจกรรมการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนี้: 1. การเรียนรู้แบบนำตนเอง: นักศึกษาศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองจากวิดีโอและเอกสารก่อนเข้าชั้นเรียน (Flipped Classroom) 2. การเรียนรู้แบบอภิปราย: ผู้เรียนร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3. การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา: วิเคราะห์กรณีศึกษาจากวิดีโอเรื่อง "ยาโยม" เพื่อศึกษาลักษณะและวิธีการสร้างความเป็นพลเมืองดี 4. การทำงานเป็นกลุ่ม: นักศึกษาทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดทำคลิปสาธิตการสอน 5. การประเมินระหว่างเพื่อน: ใช้วิธีการประเมินแบบวงกลม โดยให้แต่ละกลุ่มประเมินอีกกลุ่มหนึ่ง 6. การสะท้อนคิด: นักศึกษาเขียน Learning Log เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง 7. การสาธิตการสอน: นักศึกษาสาธิตการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ 8. การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้: ใช้ Google Drive และวิดีโอออนไลน์เป็นแหล่งเรียนรู้ และช่องทางส่งงาน
สื่อการเรียนรู้	ใบความรู้ ใบกิจกรรม ใบงาน คลิปวิดีโอ และเว็บไซต์

2. ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยข้อ 1 และ 2 มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะในรายวิชาการวิทยาการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สรุปได้ 3 รูปแบบ คือ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3 แบบ คือ การจัดการเรียนรู้โดยการสอดแทรกสมรรถนะสำคัญ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการผสมผสานหลายสมรรถนะ สรุปผลการวิจัยดังตาราง 2-4

2.1 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้สอดแทรกสมรรถนะสำคัญ หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะวิชาชีพครูหลังเรียนเฉลี่ย (M) เท่ากับ 10.73 และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องสมรรถนะสำคัญ หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70

	N	คะแนน เต็ม	คะแนน ร้อยละ 70	M	SD	t	p
หลังเรียน	30	15	10.50	10.73	1.31	.975	.338

2.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะวิชาชีพครูหลังเรียนเฉลี่ย (M) หลังเรียนเท่ากับ 6.47 และหลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน หลังการจัดการเรียนรู้กับเกณฑ์ร้อยละ 70

	N	คะแนน เต็ม	คะแนน ร้อยละ 70	M	SD	t	P
หลังเรียน	30	15	10.50	6.47	1.78	12.44	0.00

2.3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะวิชาชีพครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการผสมผสานหลายสมรรถนะ หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะวิชาชีพครูหลังเรียนเฉลี่ย (M) หลังเรียนเท่ากับ 6.60 และหลังเรียนไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะวิชาชีพครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการผสมผสานหลายสมรรถนะ หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70

	N	คะแนน เต็ม	คะแนน ร้อยละ 70	M	SD	t	P
หลังเรียน	32	15	10.50	6.60	1.95	11.20	.00

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ในการวิจัยครั้งนี้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 3 รูปแบบ คือ การสอดคล้องสมรรถนะสำคัญ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้บูรณาการผสมผสานหลายสมรรถนะ ทั้งสามรูปแบบ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมี 3 รูปแบบ คือ 1) การสอดแทรกสมรรถนะสำคัญ 2) การใช้สมรรถนะเป็นฐาน และ 3) การบูรณาการผสมผสานหลายสมรรถนะ โดยในภาพรวม พบว่า ผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้ง 3 รูปแบบ ช่วยพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู โดยมีฐานแนวคิดที่สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเน้นการปฏิบัติจริง การบูรณาการความรู้ และการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม สามารถอภิปรายได้ดังนี้

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะด้วยการสอดแทรกสมรรถนะสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563, น. 5-7) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะต้องเน้นการปฏิบัติ โดยมีชุดของเนื้อหา ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการในระดับที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริง โดยที่การสอดแทรกสมรรถนะสำคัญเป็นการให้ความสำคัญกับการนำสมรรถนะที่จำเป็นมาผนวกเข้ากับการเรียนการสอนปกติ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน โดยเฉพาะในรายวิชาการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาเฉพาะที่ต้องการให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติไปพร้อมกับการเรียนรู้ทฤษฎี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดการปรับเปลี่ยนอย่างค่อยเป็นค่อยไปในการนำหลักการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมาใช้ในสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้ปรับตัวกับแนวคิดใหม่ ตามที่พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พยวาร์ ยินดีสุข (2557, น. 8-9) ได้เสนอว่า การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกควรเริ่มจากสิ่งที่มีอยู่เดิมและค่อยๆ พัฒนาต่อยอดจากหน่วยการเรียนรู้ เรื่องครูนักเรียนรู้สื่อนักนวัตกร ในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในปัจจุบันต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในหน่วยการเรียนรู้ "ครูนักเรียนรู้สื่อนักนวัตกร" ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการพัฒนานักศึกษาครูให้มีสมรรถนะครบถ้วน กระบวนการเรียนรู้เริ่มจากการออกแบบสถานการณ์งาน (Task) ที่ครอบคลุมทั้งจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ การออกแบบมุ่งแก้ปัญหาพฤติกรรมและพัฒนาคุณลักษณะความเป็นนักเรียนรู้สื่อนักศึกษาทำงานอย่างมีเป้าหมาย มุ่งมั่น และกระตือรือร้น ผ่านการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่กำหนด พร้อมลงมือปฏิบัติจริง ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้และความรู้เชิงลึก โดยใช้เทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มีกิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบให้นักศึกษาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองที่หลากหลาย อาทิ ปัญหา นักเรียนขาดระเบียบวินัย ขาดทักษะทางสังคม หรือไม่กล้าแสดงออก จากนั้นให้สาธิตการสอนแบบออนไลน์ นำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์ และเปิดโอกาสให้มีการประเมินร่วมกัน ซึ่งช่วยพัฒนาสมรรถนะสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2548) ที่ระบุถึงความจำเป็นของสมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน และ ภัทรพร เกษสังข์ และคณะ (2562) ซึ่งเห็นว่าสมรรถนะด้านการบริหารหลักสูตรเป็นความจำเป็นอันดับแรกของครูในศตวรรษที่ 21

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะโดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย (Outcome-based Education) ที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ อย่างเป็นองค์รวม สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563,

น. 5-7) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญว่า การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะต้องเน้นการปฏิบัติจริง ลดเนื้อหาที่ไม่จำเป็น และให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ และแนวคิดนี้ยังได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่ Lalor et al. (2014) ได้นำมาใช้ในการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการประเมินผล โดยเน้นกระบวนการลงมือปฏิบัติ การสะท้อนผล และการปรับปรุงวิธีการ ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงโดยในหน่วยการเรียนรู้ "ครูกับการสร้างพลเมือง" เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนและลุ่มลึก โดยมุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาครูให้สามารถออกแบบการเรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหาอย่างเป็นระบบ กระบวนการเริ่มต้นจากการออกแบบสถานการณ์งาน (Task) ซึ่งเป็นทั้งจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของการเรียนรู้ แนวคิดหลักของหน่วยการเรียนรู้นี้ยึดโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นครูที่สามารถปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาจะต้องฝึกการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผ่านการระดมความคิด วิเคราะห์สถานการณ์ และประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมิติต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม กระบวนการเรียนรู้ครอบคลุมการออกแบบหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เริ่มจากการกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่สะท้อนเป้าหมาย วิเคราะห์ความเชื่อมโยงข้ามรายวิชา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งเลือกวิธีสอนและเทคนิคที่เหมาะสม ภายใต้คำแนะนำของผู้สอนและการปรับปรุงร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น ผลลัพธ์ของกระบวนการนี้คือการพัฒนาสมรรถนะครูหลายด้าน อาทิ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรม การสร้างหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวัดประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาและงานวิจัยที่ผ่านมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ และงานวิจัยของ บุญฤดี อุดมผล (2563) ที่ได้ยืนยันผลลัพธ์สำคัญจากงานวิจัย โดยพบว่ากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะช่วยยกระดับความเป็นครูของนักศึกษาให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะด้านความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแบบบูรณาการผสมผสานหลายสมรรถนะ สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Learning) และการบูรณาการข้ามศาสตร์ (Interdisciplinary Approach) ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงความรู้และทักษะจากหลายด้านเข้าด้วยกัน สอดคล้องกับที่ Thakur and Shekhawat (2014) ได้ศึกษาพบว่า สมรรถนะครูที่มีประสิทธิภาพต้องประกอบด้วยหลายมิติทั้งด้านความเป็นส่วนตัว ด้านสังคม ด้านความเป็นมืออาชีพ และด้านการสอน และแนวคิดการบูรณาการหลายสมรรถนะยังสอดคล้องกับข้อเสนอของพทุทธิ ศิริบริรักษ์พิทักษ์และคณะ (2561, น. 125-128, 135) ที่ได้เสนอกรอบแนวคิดสมรรถนะของครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0 ที่ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 6 ด้าน ซึ่งต้องบูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ โดยในหน่วยการเรียนรู้ "ครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง" เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ซับซ้อนและลุ่มลึก มุ่งเน้นการพัฒนานักศึกษาครูให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยบูรณาการสมรรถนะหลายด้าน ประกอบด้วยสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม กระบวนการเรียนรู้เริ่มจากการออกแบบสถานการณ์งาน (Task) ซึ่งเป็นทั้งจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้นักศึกษาสามารถคิด ตัดสินใจ และปรับปรุงคุณภาพการสอนเพื่อพัฒนา

ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาจะฝึกออกแบบหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เริ่มจากการกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่สะท้อนเป้าหมาย วิเคราะห์ความเชื่อมโยงข้ามรายวิชา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ภายใต้คำแนะนำของผู้สอนและการปรับปรุงร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย โดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วย การฟังพากัน การปรึกษาหารือ ความรับผิดชอบ และทักษะการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้บนพื้นฐานสถานการณ์จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วริษฐา อัดโถปกรณ์ (2561) ซึ่งให้เห็นอิทธิพลของสมรรถนะสายงานต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน นิทัศน์ หามนตรี (2558) เน้นการพัฒนาสมรรถนะครูด้านต่าง ๆ และงานวิจัยต่างประเทศ เช่น Lalor et al. (2014) ยืนยันประสิทธิภาพของการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่เน้นการสะท้อนผลและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง กระบวนการนี้ไม่เพียงพัฒนาทักษะการสอน แต่ยังเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นครูมืออาชีพที่สามารถนำการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

บทวิเคราะห์สมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตพบประเด็นสำคัญหลายประการ แม้ว่าการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้ง 3 ลักษณะจะได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ แต่คะแนนสมรรถนะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่คาดหวัง เนื่องจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ประการแรก การพัฒนาสมรรถนะเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและใช้ระยะเวลายาวนาน ในขณะที่กิจกรรมการเรียนรู้มีระยะเวลาเพียง 16-20 ชั่วโมง ซึ่งอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างความเชี่ยวชาญ ประการที่สอง บริบทการศึกษาและเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้สถานการณ์งานที่นักศึกษาได้เรียนรู้อาจไม่ครอบคลุมและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเน้นย้ำว่าการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะควรเป็นการบูรณาการความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่นำไปสู่การปฏิบัติงานจริง สอดคล้องกับข้อเสนอของ เลิศนภา พงษ์ดำ (2560) ที่เห็นว่าครูควรมีโอกาสพัฒนาดตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยมีข้อเสนอแนะสำคัญ คือ ควรออกแบบหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาครูได้มีประสบการณ์ตรง มีระยะเวลาฝึกปฏิบัติที่ยาวนานขึ้น และสามารถปรับตัวตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะทั้ง 3 รูปแบบมีที่มาจากแนวคิดทฤษฎีและฐานงานวิจัยที่หลากหลาย ทั้งแนวคิดการเรียนรู้แบบก้าวหน้า การเรียนรู้โดยเน้นผลลัพธ์ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการบูรณาการข้ามศาสตร์ ซึ่งทำให้แต่ละรูปแบบมีจุดเด่นและวิธีการพัฒนาสมรรถนะที่แตกต่างกัน แต่ทั้งหมดล้วนมีประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู โดยเฉพาะเมื่อนำมาใช้ที่เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน

2. ผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตทั้ง 3 รูปแบบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ การสอดแทรกสมรรถนะสำคัญ ให้ผลดีที่สุด โดยนักศึกษามีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยสูงและเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด สะท้อนว่าการเริ่มต้นพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูด้วยการสอดแทรกสมรรถนะสำคัญเข้าไปในการเรียนการสอนปกติเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่เสนอว่าการพัฒนาสมรรถนะควรเริ่มจากการเชื่อมโยงเข้ากับเนื้อหาที่มีอยู่เดิม พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพยาว์ ยินดีสุข (2557) ได้เสนอทักษะ 7C ของครู 4.0 ที่เน้นการพัฒนาแบบค่อย

เป็นค่อยไป โดยเริ่มจากทักษะพื้นฐานก่อนพัฒนาสู่การบูรณาการที่ซับซ้อน ส่วนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน และการบูรณาการหลายสมรรถนะ พบว่านักศึกษาจะมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อาจเนื่องจากทั้งสองรูปแบบมีความซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการปรับตัวของผู้เรียนมากกว่า ซึ่งสอดคล้องการนำแนวคิดใหม่มาใช้ ซึ่ง Lalor et al. (2020) กล่าวว่าการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการเป็นขั้นตอน ผ่านการลงมือปฏิบัติ สะท้อนผล และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

เมื่อเปรียบเทียบผลวิจัยระหว่าง 3 รูปแบบ พบว่าการสอดแทรกสมรรถนะสำคัญให้ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดตามด้วย การบูรณาการหลายสมรรถนะ และการใช้สมรรถนะเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับนิทัศน์ หามนตรี (2562) ที่พบว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูต้องเหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของผู้เรียน และบุญฤดี อุดมผล (2561) ที่เสนอว่าการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูควรมียุทธศาสตร์ประกอบหลากหลายและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ความแตกต่างของผลวิจัยสะท้อนว่าการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูควรเริ่มจากการสร้างพื้นฐานด้วยการสอดแทรกสมรรถนะสำคัญก่อน แล้วจึงพัฒนาสู่การใช้สมรรถนะเป็นฐานและการบูรณาการหลายสมรรถนะ สอดคล้องกับ Thakur and Shekhawat (2019) ที่สนับสนุนผลวิจัยนี้ โดยพบว่าสมรรถนะครูที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยหลายมิติที่ต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับ Srisawat et al. (2018) ที่เสนอว่าการพัฒนารูปแบบสมรรถนะวิชาชีพครูต้องตรวจสอบความต้องการและออกแบบอย่างเป็นระบบ โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูควรเริ่มจากระดับพื้นฐานด้วยการสอดแทรกสมรรถนะสำคัญและค่อยๆ พัฒนาสู่ระดับที่ซับซ้อนขึ้น การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะต้องคำนึงถึงพื้นฐาน ประสบการณ์ และความพร้อมของผู้เรียน รวมถึงให้เวลาเพียงพอในการพัฒนา โดยเฉพาะในรูปแบบที่ซับซ้อน เพื่อพัฒนาครูให้มีสมรรถนะเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งนี้

1.1 การส่งเสริมทักษะการสอนผู้บริหารสถาบันควรส่งเสริมพัฒนาทักษะการสอนของบุคลากร โดยเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมรรถนะเป็นฐาน เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติงานวิชาชีพได้

1.2 การฝึกปฏิบัติเชิงประยุกต์ผู้สอนนักศึกษาครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมรรถนะเป็นฐาน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถฝึกปฏิบัติและประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทสถานศึกษาต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตประกอบด้วย 6 ประเด็นหลัก:

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของสมรรถนะวิชาชีพครูกับกระบวนการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

2.2 การสำรวจและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในสถานศึกษา

2.3 การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อติดตามและประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

2.4 วิจัยเพื่อศึกษาและพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ทำการศึกษแล้ว

2.5 ศึกษาทักษะและความสามารถที่สามารถนำมาปรับใช้ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Soft skills) หรือทักษะสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2.6 ศึกษาความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้เพื่อการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2560). **จิตสำนึกและจรรยาบรรณวิชาชีพครู**. คอมเมอร์เชียล เวิลด์ มีเดีย.

นิทัศน์ หามนตรี. (2558). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาศรีอยุธยา เขต 1. **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์**

ในพระบรมราชูปถัมภ์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 10(2), 177-185.

บุญฤดี อุดมผล. (2563). รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษา

คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ. **วารสารการวิจัยการบริหารพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ**

สวนสุนันทา, 10(2), 158-170.

พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์, ชญาพิมพ์ อุสาโห, สุกัญญา แซ่มะน้อย, สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา, และเพ็ญวรา

ชูประวดี. (2561). **การพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับ**

ประเทศไทย 4.0. พริกหวานกราฟฟิค.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียวร์ ยินดีสุข. (2557). **ทักษะ 7C ของครู 4.0. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2563). **4 คิดสำหรับเด็กไทย : คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดผลิตภาพ คิดรับผิดชอบ.**

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรพร เกษสังข์, อนุภูมิ คำยัง, กฤตธนรัตน์ พุทธเสน และอรรพรรณ เกษสังข์. (2562). สมรรถนะและการ

ประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม

ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย. **วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย,**

11(1), 132-145.

ยุทธ ไกยวรรณ (2550). **การสร้างเครื่องมือวิจัย. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.**

เลิศนภา พงษ์คำ (2560). **การพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนขอ'**

ข้าราชการครู: กรณีศึกษาโรงเรียนสุเหร่าดอนสะแก. [การค้นคว้าอิสระปริญญาโทฉบับที่].

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.**

วริษฐา อัดโถปกรณ์. (2561). **สมรรถนะประจำสายงานต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทาง**

การศึกษา โรงเรียนห้วยยอด. [สารนิพนธ์ปริญญาโทฉบับที่] มหาวิทยาลัยเกริก.

สมบูรณ์ ต้นยะ. (2556). **วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.**

สิรินาถ จงกลกลาง, จุลมณี สุระโยธิน และ ประดับศรี พิณอุโ. (2564). **สมรรถนะวิชาชีพครู ด้านการบริหาร**

หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูประจำการและครูก่อนประจำการ. วารสารชุมชนวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 16(4), 42-54.

- สุกัญญา รัตมีธรรมโชติ. (2549). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency**. ศิริวัฒนา อินเตอร์พรีน.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). **ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ**. โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **ระบบและรูปแบบการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากล**. กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเรียนรู้ สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**. สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). **วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีวศึกษา**. สำนักนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Lalor, J., Lorenzi, F., & Rami, J. (2014). Developing Professional Competence Through Assessment: Constructivist and Reflective Practice in Teacher-Training. **Eurasian Journal of Educational Research (EJER)**, 15(58), 45-66.
- Srisawat, P., Buppawong, N. & Wongwirat, Y. (2015). Model for Development of Professional Competencies of Physical Education Teacher in 21st Century in Educational Innovation and Information Technology. **The Twelfth International Conference on eLearning for Knowledge-Based Society**, 11-12 December 2015. pp. 57.1-57.6.
- Thakur, A. and Shekhawat, M. (2014). The Study of Different Components of Teacher Competencies and their Effectiveness on Student Performance (According to Students). **International Journal of Engineering Research & Technology (IJERT)**, 3(7), pp. 1426-1428.